Iodocus, Erfordensis; Locatello, Boneto [DruckerIn]; Scoto, Ottaviano [DruckerIn]: Uocabularium iuris
Venedig, 30.V.1491 [GW M12669] [Sack 3717] Seite 3a

petens in iudicio.ff.de iudi.l.ſ tribus.ff.ſi.regun.l.iudiciũ
Nam in cõmunibus iudicijs querit̃ qs actoꝛ ſit. Eſt ergo
ille qui ſuo noie agit vel q̄ cõſtituitur ad agendũ vel defẽ/
dendum cauſas vniuerſitatis vel alteriꝰ.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vni/
uerſi.no.l.itẽ verboꝝ.§.decuriones. Uel dr̃ qui conſtitui
tur a tutoꝛe vel curatoꝛe ante lit.conteſta. C.de pꝛocura.
l.neqꝫ tutoꝛes.C.de act.⁊ tuto.⁊ cura.dan.in rubꝛ. ⁊ nigr.
Et eſt regulare ꝙ actoꝛe non ꝓbante reus abſoluitur.i.l.
q̄ accuſare.C.de eden.vbi dicit tex.Actoꝛe enĩ nõ ꝓbante
q̄ conuenitur ⁊ ſi nihil ipſe pꝛeſtiterit obtineat.glo.accur.
.i.abſoluatur.vi.q.vlti.actoꝛ.vt eccle.benefi.c.vt noſtruꝫ.
⁊.C.de pbati.l.actoꝛ.Fallit.n.hoc in caſibus ad minus q̄n
decim:q̄bus actoꝛe nõ ꝓbante reꝰ nõ abſoluit̃. Hos caſus
vide in glo.pꝛealle.c.vt nr̃ꝫ.⁊ actoꝛ ſeq̄ debet foꝛuꝫ rei.c.
ſi clericus.⁊.c.cum ſit generale.de foꝛo competenti.

¶ Actio ſignificat tripl̃r:ſtricte:late:⁊ latiſſime. Stricte ſi
gnificat ius ꝑſequendi:quod oꝛitur ex obligatõe. Late ſi/
gnificat dũ ſignificat iuriſdictiõeꝫ iudicis:⁊ ita nedũ ſigni
ficat ꝑſonales ſed ẽt reales actões. Latiſſime cũ etiã ſigni
ficat officiuꝫ iudicl:⁊ hoc mõ q̃rela ioffi.teſta.dr̃ actio.ff.
de lega.i.l.cũ filiꝰ.in ꝑn.facit.l.actionis verbo.ð vbo.ſig.ff.
⁊.l.actõis verbo.de act.⁊ ob.Et hoc verbum actio ſignifi/
cat bene ſimul ius ⁊ factum.nec eſt inconueniens.

¶ Actio ergo ſignificat offm̃.i.ius ꝑſeqnẽdi lꝫ offm̃ ſit fa/
cti.Et ponitur dr̃ia inter iuriſdictõem ⁊ offm̃.Eſt.n.actio
ius ꝑſequendi i iudicio qḋ ſibi debetur. iſtit.de act.in ꝑn.
Et addunt q̄dam:quod ſuũ eſt vel alienũ:ita vt illa diffini
tio icludat oẽm actõem tam i rem q̃ꝫ i perſonam:ſed illa
diffõ p̃miſſa ſolũ ꝯpꝛehendit actõem perſonalẽ:illud aũt
qḋ tuũ eſt tibi ſi debetur.Si vero quod non tuuꝫ eſt ⁊ q̄c
quid eſt i iudicio:dꝫ icludi diuerſimode quod petit̃ ⁊ cõ
cluditur i actiõe reali ⁊ perſonali:qꝛ in ꝑſonali peto mihi
debitum.In reali v̾o actõe peto aliq̄d vt meũ. quare hoc
verbũ actio ſumitur aliter ⁊ al̃r.vt p̃miſſum eſt. ¶ Et no
ta ꝙ hoc verbũ debet̃ qñqꝫ large ſumitur:vt cuꝫ dr̃:q̄cq̄d
i iudicio tibi debet̃.ideſt res quam petis vt rem tuaꝫ ſiue
rei vendicatõe actione cõmodati ſiue depoſiti ſcḋm Azo.
i ſum.ti.ð.eden.circa p̃nci. Olim dicebatur actio conce/
ptio v̾boꝝ foꝛmata a magiſtratibꝰ.l.ij.§.deinde ex his.ff.
de oꝛig.iur.vnde dicebatur foꝛmula vulgaris.ff.de fur.l.
ſi ſeruuꝰ nauem. Hodie aũt fit ſine ipetratione ⁊ ꝯceptio/
ne verboꝝ ſolẽniũ.C.de foꝛmu.⁊ ipe.acti.ſubla. per totũ.
Nec hodie eſt aliqua dr̃ia iter iterdicta ⁊ actões:cuꝫ iter
dictum nihil aliud ſit q̃ꝫ actio p̄toꝛia.dr̃ ergo actio ius ci/
uile vel pꝛetoꝛiũ quo debitũ a te exigere poſſũ vel petere
rem mihi reſtitui:ſecundũ Azo.⁊ Hoſ.de iudi. dilecti.⁊ ẽ
actio i iure ciuili.iſti.de iur.na.gen.⁊ ci.§. ius autẽ. Et ſꝫ
canones actio dicitur cã.c.foꝛus.de ver.ſig. Et ſecunduꝫ
leges actio dꝫ poni in cauſa.qꝛ nemo ſine actõe experitur
.ff.ð nego.ge.ſi pupilli.in fi.⁊.c.exanimata.de iudi. ꝓhibẽ
tur tamen attentius nimis ſubtiles actionum intentões.
vt in.ca.dilecti.de iudi.

¶ Actõuꝫ vero quedam ſunt in rẽ ⁊ quedam i perſonam.
Actio i reꝫ dr̃ vendicatio rei quãdo.ſ.dic̃ aliq̄s reꝫ de qua
agitur ſuam:⁊ aduerſariꝰ dic̃ eam ſuam. Quãdo ergo pe
tis rem aliquam vt tuam rei vendicatõe:tunc agis actõe i
rem. Actõe vero i perſonam petl ab aduerſario aliq̄d tibi
dari vel fieri. Item actões q̃dam bone fidei dñr.quedam
ſtricti iurl.Actões bone fidei dñr.non ideo.qꝛ i eis debet
ſeruari bona fides:qꝛ ẽt bona fides ſeruat̃ i actõibus ſtri
cti iur̃l:ſed dñr bone fidei ideo: qꝛ maxime exuberare de
bet bona fides iter cõtrahentes in eis.Et vltra id etiã ve/
niunt oĩa acceſſoꝛia:⁊ ea de q̄bus nihil eſt excogitatũ:vt i
actõe emp. vel ꝯtractu vendi. venit ẽt id qḋ expꝛeſſe non
eſt actũ.vꝫ.ꝙ tẽpoꝛe moꝛe q̄ alteri nõ reddit iſtud ad qḋ
tenetur de natura cõtractꝰ veniũt dãna ⁊ itereſſe:que de
bent reſtitui.⁊ ſic in eis multũ exuberat offm̃ iudicis pin/
guiꝰ q̃ꝫ in actione ſtricti iuris.Sunt aũt actões bone fidei
.xvij.que enumerantur.iſti.de acti.§.actiõuꝫ ⁊ ponũtur i
glo.de except.c.cum venerabilis.⁊ cõtinent̃ in his verſibꝰ
Empti:cõducti:mandati:depoſitiqꝫ: Pignoꝛa: ciſcunde:
cõmuni: ꝓſocioqꝫ.Dotis:⁊ heredibus: tutele: commoda:
geſtoꝛ. Pꝛeſcriptis verbis:cum extimat:atqꝫ permutat.
Iſte bone fidei ſunt:ſtricti cetere iuris. Alie vero dicunt̃
actiones ſtricti iuris:vt actio ex mutuo:ex ſtipulatu:ex ar
bitrio:⁊ conſil̃es.Et i iſtis non venit acceſſoꝛium:nec ea ð
q̄bus non eſt cogitatũ.vt no.Ber.in glo.p̃allegata. Nec i
his a tempoꝛe moꝛe q̄ alteri non reddit illud ad qḋ tene/
tur:de natura ꝯtractꝰ veniũt dãna ⁊ itereſſe que debeant
reſtitui. Item actõuꝫ realiũ alie cõpetunt ꝓ rebus coꝛpo/
reis:⁊ ſic habet locũ rei vendicatio.alie ꝓ icoꝛpoꝛalibus ⁊
ꝓ ſeruitutibus acq̄rendis ſeruiẽdi ⁊ patiendi: ⁊ ſic compe
tunt due actões .quarũ vna vocat̃ ꝯfeſſoꝛia alia negatoꝛia
Item nota ꝙ actões perſonales vſqꝫ ad metas.xxx.ãnoꝝ
extendũtur.vt.C.de ꝯſtitu.pecu.l.ij.⁊ ibi nota tex. ꝙ poſ
ſibile eſt oẽs res in pecuniam cõuerti.C.de pꝛeſcrip. xxx.
annoꝝ.l.ſicut in rem. Reales aũt vſqꝫ ad metas.xl.anno
rum.vt.C.de ven.pig.l.i.⁊ in glo.de vtroqꝫ caſu. Eſt ergo
vt clarius dicatur actio realis que obligatum eũ contra
quẽ dirigitur non ſupponit.Sed iḋ ꝯpetit:q̄a quis ꝯtẽdit
nõ reſtituere ꝯtra queꝫ talis actio dirigitur. verbi gratia.
Intraſti domũ meaꝫ violenter: ego peto poſſeſſionẽ meã
quam occupas:tu nullo iure mihi obligatus es. Nec ali
quid mihi ꝓmiſiſti nec tecũ contraxi: ſed tantũ te conue
nio.qꝛ res mea apud te ẽ.Sꝫ ꝑſonalis actio p̃ſupponit de
bitoꝛẽ ꝯtra quem dirigit̃ obligatũ ex contractu vel male
ficio ſeu ex varijs cauſarum figuris.Et iſta datur etiaꝫ ad
rem:ſꝫ pꝛeſupponit obligatõem perſone:vt vendidiſti mi
hi libꝛum vel locaſti domum:tu mihi obligaris ex contra
ctu:licet agam ad rem.ſcilicet libꝛum vel domum.

¶ Actio ad exhibendũ datur cõtra poſſeſſoꝛem vel aduer
ſus eum q̄ dolo malo poſſidet.vt reꝫ exhibeat.i. i publicũ
deducat:vt fiat aduerſario copia vendicandi ſꝫ Aço.i ſũ.
ti.ad exhiben.in ꝑn. Nam exhibere eſt rem in publicum
deducere ⁊ videndi tangendiqꝫ ꝯpꝛehendẽdi rei faculta
tem pꝛebere ⁊ oſtendere:vt aduerſariꝰ copiam habeat rẽ
ſuam eſſe cõtendendi:vt cum q̄s dicit hec res eſt mea:qꝛ
tacta ſeu viſa ab eo ſibi ſua videtur.vt.ff.ad exhibendum
.l.ij.cum ibi no. Et ſi erit iſtr̃m res ipſa exhibenda debet
fieri facultas legendi ⁊ etiã tranſcribendi.ff.queãd.teſta.
aperi.l.i.⁊.iij.§.ſtipl̃ari.Et ſic exhibere dr̃ ꝓpe q̃ſi extra ſe
cretũ hr̃e. Et ſm Placẽ.q̃ſi extra ſe hr̃e: ſicut redhibere
quaſi retro habere dicitur..ff.de edili.edict.l. redhibere.
in pꝛincipio.

¶ Actio arboꝝ furtim ceſarũ hꝫ cõdẽnationẽ in aduerſuꝫ
eũ qui arboꝛes furtim ceſſit iſcio ⁊ iuito dño.Et competit
cõtra ipm dãnũ dantẽ ad duplũ dãni dati .in quo caſu ẽt
competit huic actio legis acquilie:ita tamẽ vt deducere
poſſit a cõdẽnatõe qḋ actoꝛ conſecutus eſt altera actione.
vt.ff.arboꝛum furtim ceſa.l.i.Et appellatõe arboꝝ etiaꝫ
vites ꝯtinent̃.ff.de arbo.ceden.l.i.§.arboꝛis. Item conti
netur edera que ipꝛop̃e dr̃ arboꝛ ex interpꝛetatione ⁊ ple
rũqꝫ arboꝛibꝰ heret.ff.arbo.furtiꝫ ceſaꝝ.l.vitẽ.⁊ in gloſa
Etiã ⁊ arũdo non male dicet̃ arboꝛ:⁊ idẽ de ſalicto quan
do iã radices imiſit vt eadem.l.vitem.iuncta glo.

¶ Actio caluiſiana eſt per quã reuocant̃ ea que i fraudem
patroni libertus alienauit vbi etiam locum habꝫ actio fa
uiana.ff.de iure patrona.l.ſi.libertus. ſm pla.

¶ Actio fauiana ⁊ pauliana ſic dicta ſunt ab auctoꝛibus ⁊
earum inuentoꝛibus.Et habent locum quando debitoꝛ

http://dl.ub.uni-freiburg.de/diglit/erfordensis1491/0009
© Universitätsbibliothek Freiburg
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST